

วาทกรรมในการนำเสนอข่าวชุมชนกรณีความขัดแย้งเรื่องที่ดิน จังหวัดลำพูน เปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์
ไทยนิวส์กับสำนักข่าวประชาธรรม

นางสวานันทพร ผลอนันต์

ศูนย์วิทยุวิทยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6246-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DISCOURSE IN COMMUNITY NEWS REPORTING IN THE CASE OF LAND CONFLICT IN LAMPHUN
PROVINCE COMPARING BETWEEN THAI NEWS NEWSPAPER AND PRACHADARMA NEWS
NETWORK

Miss Nantaporn Polanun

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Journalism

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6246-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

วาทกรรมในการนำเสนอข่าวชุมชนกรณีความขัดแย้งเรื่องที่ดิน จังหวัด
ลำพูน เปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์กับสำนักข่าวประชา
ธรรม

โดย

นางสาวนันท์พร ผลอนันต์

สาขาวิชา

วารสารสนเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

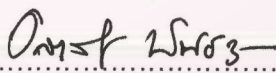
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ สุกัญญา สุตบรรทัด)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

ศูนย์วิทยุกระจายเสียง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นันทพร ผลอนันต์ : วาทกรรมในการนำเสนอข่าวชุมชนกรณีความขัดแย้งเรื่องที่ดิน จังหวัดลำพูน เปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์กับสำนักข่าวประชาธรรม. (DISCOURSE IN COMMUNITY NEWS REPORTING IN THE CASE OF LAND CONFLICT IN LAMPHUN PROVINCE COMPARING BETWEEN THAI NEWS NEWSPAPER AND PRACHADARMA NEWS NETWORK) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล, 165หน้า. ISBN 974-17-6246-1.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบวาทกรรมข่าวระหว่างหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์กับสำนักข่าวประชาธรรมต่อกรณีความขัดแย้งเรื่องที่ดิน จังหวัดลำพูน โดยใช้การวิเคราะห์วาทกรรม รวมถึงวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเลือกสรร กำหนดเนื้อหาในการนำเสนอข่าวของทั้งสองสื่อ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์และสำนักข่าวประชาธรรม ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2545 - 31 ธันวาคม 2545 และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตเนื้อหาข่าว ผู้อยู่ในเหตุการณ์ความขัดแย้ง นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ และนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

ผลการวิจัยพบว่า 1.วาทกรรมของทั้งสองสื่อมีความแตกต่างกัน โดยวาทกรรมของหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์มีรัฐและนายทุนเป็นผู้สร้าง มองรัฐในแง่บวก และมองชาวบ้านในแง่ลบ ส่วนวาทกรรมของสำนักข่าวประชาธรรมส่วนใหญ่สร้างโดยชาวบ้าน นักวิชาการ และองค์กรประชาชน ให้ภาพรัฐในแง่ลบ และชาวบ้านในแง่บวก 2.ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเลือกสรร กำหนดเนื้อหาข่าว ได้แก่ นโยบาย จุดยืนขององค์กร นโยบายในการนำเสนอข่าวปัญหาที่ดิน จังหวัดลำพูน และการเข้าถึงแหล่งข้อมูล

ภาควิชา.....วารสารสนเทศ..... ลายมือชื่อนิสิต..... .....
 สาขาวิชา...วารสารสนเทศ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... .....
 ปีการศึกษา..... 2547..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4485079128 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: DISCOURSE / COMMUNITY NEWS / THAI NEWS NEWSPAPER / PRACHADARMA NEWS NETWORK / LAND CONFLICT IN LAMPUN PROVINCE

NANTAPORN POLANUN : DISCOURSE IN COMMUNITY NEWS REPORTING IN THE CASE OF LAND CONFLICT IN LAMPUN PROVINCE COMPARING BETWEEN THAI NEWS NEWSPAPER AND PRACHADARMA NEWS NETWORK .

THESIS ADVISOR : ASST.PROF.WILASINEE PHIPHITKUL, Ph.D., 167 pp. ISBN 974-17-6246-1.

The objectives of this research are to analyze and compare the news discourses in land conflict in Lamphun province between Thai News Newspaper and Prachadarma News Network, and to identify the factors affecting the selection and the presentation of the event of Thai News Newspaper's and Prachadarma News Network's. The data were gathered from news coverage during Jan 1 to Dec 31, 2002; interviewing editors of both media, the opinion leaders of the villages, the academics in mass media field and civic society field.

The study reveals that : 1.The news discourses are different. Thai News Newspaper's discourses influenced by the state power and the land investors showed positive mind toward the state and negative mind toward the villagers. On the contrary, Prachadarma News Network's discourses influenced civil society concepts, showed negative mind and criticism against the state and supported the villagers. 2.the factors affecting the news selective process are the organization's policy, the standpoints toward land conflict, and the news sources.

Department.....Journalism.....

Field of study.....Journalism.....

Academic year...2004.....

Student's signature.....*Nantaporn Polanun*.....

Advisor's signature.....*Wilasinee Phiphitkul*.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ไม่อาจจะสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสมบูรณ์ ถ้าขาดบุคคลหลายๆ ท่าน
หลายๆ คนให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย

แรกสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.วิลาสินี พิพิธกุล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้สละ
เวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบงานชิ้นนี้ด้วยความตั้งใจ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอบพระคุณ
ครอบครัว พ่อ แม่ และพี่เซอร์ ที่สนับสนุนผู้วิจัยด้านการศึกษาโดยตลอด และคอยเป็นกำลังใจ
ให้เสมอ ทั้งกระตุ้น ว่ากล่าว และปลอบใจเวลาที่รู้สึกท้อแท้ รวมถึงขอขอบพระคุณบุคคลต่างๆ ที่
ให้ความร่วมมือเมื่อผู้วิจัยขอสัมภาษณ์ ทำให้ผู้วิจัยมีข้อมูลประกอบงานวิจัยนี้ได้

เดฟ..ขอบคุณที่ให้กำลังใจ กระตุ้นเตือน และช่วยทำงานหลายๆ อย่างที่ผู้วิจัยไม่
ถนัด ขอบคุณแทนที่ช่วยติดต่อสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ขอบคุณเพื่อนๆ ที่ภาควิชาวารสารสนเทศ
จุฬาฯ สำหรับความช่วยเหลือหลายๆ อย่าง รวมถึงปรับทุกข์ให้กำลังใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดและทฤษฎี.....	15
แนวคิดประชาสังคม.....	15
แนวคิดการสื่อสารเพื่อชุมชน.....	19
แนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรม.....	25
ทฤษฎีการเฝ้าประตู.....	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
กรอบแนวคิด.....	38
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากร.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
การนำเสนอข้อมูล.....	43
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ตอนที่ 1 ภูมิหลัง ประวัติความเป็นมาของกรณี	
ความขัดแย้งเรื่องที่ดิน จังหวัดลำพูน.....	47

ตอนที่2 ข้อมูล ประวัติเบื้องต้นของหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ และสำนักข่าวประชาธรรม.....	51
1. ข้อมูลเบื้องต้นของหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์.....	51
2. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสำนักข่าวประชาธรรม.....	56
ตอนที่3 ผลการวิเคราะห์.....	60
ผลการวิจัย.....	61
1. วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ.....	61
2. วิเคราะห์วาทกรรม.....	66
1) วิเคราะห์วาทกรรมการพาดหัวข่าวและเนื้อข่าวในระยะ ช่วงที่ 1 ช่วงก่อตัวของเหตุการณ์.....	67
หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์.....	67
สำนักข่าวประชาธรรม.....	72
2) วิเคราะห์วาทกรรมการพาดหัวข่าวและเนื้อข่าวในระยะ ช่วงที่ 2 ช่วงวิกฤตของเหตุการณ์.....	76
หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์.....	76
สำนักข่าวประชาธรรม.....	77
3) วิเคราะห์วาทกรรมการพาดหัวข่าวและเนื้อข่าวในระยะ ช่วงที่ 3 ช่วงคลี่คลายของเหตุการณ์.....	85
หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์.....	86
สำนักข่าวประชาธรรม.....	87
ตอนที่4 กระบวนการสร้างวาทกรรม.....	103
นโยบายในการนำเสนอข่าวกรณีปัญหาที่ดิน.....	103
การเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อนำเสนอข่าวสาร.....	105
การติดตามสถานการณ์.....	107
วิพากษ์วาทกรรมสื่อจากนักวิชาการและชาวบ้าน.....	108
กระบวนการเป็นข่าวของชาวบ้าน.....	114
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
สรุปและอภิปรายผลการศึกษา.....	118
รูปแบบการนำเสนอ.....	118

เปรียบเทียบความแตกต่างของวาทกรรม.....	119
1. วาทกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับฝ่ายรัฐ.....	119
2. วาทกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับฝ่ายชาวบ้าน.....	121
3. วาทกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับทุกฝ่าย (รัฐ ชาวบ้าน และนายทุน).....	122
4. วาทกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะ.....	123
5. วาทกรรมอ้างหลักกฎหมาย ความเชื่อทางศีลธรรม.....	124
6. วาทกรรมเกี่ยวกับประชาสังคม.....	125
7. วาทกรรมเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค.....	126
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวความขัดแย้ง	
กรณีปัญหาที่ดิน จังหวัดลำพูน.....	128
ลักษณะการนำเสนอข่าวชุมชนของสื่อ.....	133
สะท้อนความเป็นข่าวตามแนวคิดการสื่อสารเพื่อชุมชน.....	133
สะท้อนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อสร้างข่าวชุมชน.....	136
ข่าวชุมชนจากการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์	
และสำนักข่าวประชาธรรมกับการแก้ปัญหาที่ดิน จังหวัดลำพูน.....	137
การสื่อสารเพื่อชุมชนในฐานะกลไกของประชาสังคม.....	137
ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อ.....	138
ข้อจำกัดของงานวิจัยชิ้นนี้.....	139
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต.....	139
รายการอ้างอิง.....	140
ภาคผนวก.....	143
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	165

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่3.1 สรุปเหตุการณ์ความขัดแย้งกรณีที่ดิน จังหวัดลำพูน.....	45
ตารางที่4.1 แสดงแผนผังการจัดองค์กรของหนังสือพิมพ์ไทยนิวิศ.....	55
ตารางที่4.2 แสดงแผนผังการจัดองค์กรของสำนักข่าวประชาธรรม.....	58
ตารางที่4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางของสื่อ ระหว่างหนังสือพิมพ์ไทยนิวิศ กับสำนักข่าวประชาธรรม.....	59
ตารางที่4.4 แสดงรูปแบบการนำเสนอเหตุการณ์ปัญหาที่ดิน จังหวัดลำพูน ที่เสนอในหนังสือพิมพ์ไทยนิวิศ และสำนักข่าวประชาธรรม นับตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2545.....	61
ตารางที่4.5 แสดงรูปแบบการนำเสนอข่าวและไม่ใช้ข่าว กรณีปัญหาที่ดิน จังหวัดลำพูน ของหนังสือพิมพ์ไทยนิวิศ โดยแยกออกเป็น 3 ช่วงเวลา.....	63
ตารางที่4.6 แสดงรูปแบบการนำเสนอข่าวและไม่ใช้ข่าว กรณีปัญหาที่ดิน จังหวัดลำพูน ของสำนักข่าวประชาธรรม โดยแยกออกเป็น 3 ช่วงเวลา.....	63
กราฟแสดงการนำเสนอข่าวและไม่ใช้ข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยนิวิศ และสำนักข่าวประชาธรรม โดยแยกออกเป็น 3 ช่วงเวลา.....	64
ตารางที่4.7 แสดงวาทกรรมที่นำเสนอเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ไทยนิวิศและสำนักข่าวประชาธรรม.....	96
ตารางที่4.8 สรุปความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ.....	115

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย